

Stormsvaler *Oceanodroma leucorhoa*

Global utbredelse

Stormsvalen er meget tallrik og vidt utbredt på den nordlige halvkule. De viktigste hekkeområdene ligger i det nordlige Stillehavet og nordvestlige Atlanterhavet (Croxall m.fl. 1984, Lloyd m.fl. 1991). Verdenspopulasjonen teller anslagsvis 10-15 millioner par, hvorav mer enn 3 millioner par hekker i kolonien på Baccalieu Island, Newfoundland (Sklepkovych & Montevecchi 1989). Alaska har 5-7 millioner par, mens den eneste kjente kolonien i Japan er verdens nest største med ca. 1 million par.

Den østatlantiske populasjonen er svært liten, trolig mellom 10.000 og 100.000 par (Lloyd m.fl. 1991). Artens nattaktive opptreden i koloniområdene gjør at hekkeutbredelsen ikke er kjent i detalj. Syv kolonier ligger på de ytterste og mest isolerte øyene i nordvestlige Storbritannia, hvor fuglene søker næring over eller utenfor kanten av kontinentalsokkelen (Webb m.fl. 1990). Den største kolonien finnes på Boreray i St Kilda-øygruppen vest for Hebridene og har 3200-6400 okkuperte reirganger. Ellers har Vestmannaøyene på Island trolig også et firesifret antall par, Færøyene har 100-500 par og Irland har én kjent koloni (minst 200 par).

Stormsvaler påtreffes tilfeldig i Barentshavet, Nordsjøen, Østersjøen og Middelhavet. Unntaksvis driver sterk vind enkeltindivider langt inn på Kontinentet (f.eks. til Sveits og Østerrike).

Norsk utbredelse og habitatvalg

Arten hekker utelukkende i kolonier på oseaniske øyer og som regel i betydelig avstand fra fastland. I Norge er den bare påvist hekkende på Røst (NO), hvor et reir med to fugler og ett egg ble funnet i en lundegang på Hernyken i 1989 (Anker-Nilssen & Anker-Nilssen 1993). Her ser det ut til at stormsvalene foretrekker høyereliggende gressbakker og skrenter (min. 40 moh).

Arten er fanget i nett på 20 lokaliteter spredt langs hele Norskekysten (Anker-Nilssen 1993), som regel vha. lokkelyd som lett tiltrekker streifende, ikke-hekkende individer. Bare på Røst (4 øyer) og Mosken (NO) er arten fanget uten bruk av lyd. På Hornøy (FI) sang ett individ inne i bakken flere timer en natt havsvalelyd ble avspilt annet sted på øya. Av ca. 500 stormsvaler ringmerket i Norge er 427 merket på Røst, men 18 på Sklinna (NT) og 7 på Hornøy er oppsiktsvekkende mange i forhold til innsatsen der.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Det finnes ikke pålitelige takseringsmetoder for stormsvaler. Ulike registreringer (Anker-Nilssen & Anker-Nilssen 1993) viser at Røstbestanden utvilsomt har flere titalls par, sannsynligvis over 100 par, men vurderingen er høyst usikker. Det finnes ingen data som belyser bestandsutviklingen på Røst eller andre steder i Europa. I det nordøstlige USA er imidlertid antall kolonier redusert som følge av predasjon (hunder, katter og rotter), forstyrrelser (turisme m.m.) og habitatødeleggelse (saebeiting). Dessuten kan fuglenes tendens til å spise små plastbiter som flyter i havet ha forårsaket økt dødelighet. Også i California og Mexico er bestandsutviklingen negativ.

Hekkebiologi

Stormsvalen har en svært langsom reproduksjon (alltid bare ett egg) og sen kjønnsmodning (4-5 år). Dette må oppveies av lav dødelighet blant voksne individer, men troverdige estimater for overlevelse mangler. En ringmerket fugl ble imidlertid minst 24 år.

Hannen bygger reiret i et hulrom i bakken (f.eks. i ur, lundereir eller under trerøtter) eller i en reirgang som den selv graver ut. Som regel benyttes strå som reirmateriale, men i sterkt varierende mengde. For å unngå predasjon må fuglene ankomme og forlate kolonien i mørke. På Røst starter derfor ikke eggleggingen før i august, og noen legger trolig først i september (Anker-Nilssen & Anker-Nilssen 1993). Siden egget ruges ca. 7 uker og ungens reirtid er 60-70 døgn, vil noen unger på Røst ikke forlate kolonien før i desember. I Storbritannia starter eggleggingen i juni, og hekkingen er avsluttet ved utgangen av oktober.

Trekkforhold

De fleste europeiske stormsvaler overvintrer i tropiske deler av Atlanterhavet. Trolig trekker noen nordvestatlantiske fugler over til Europa før de dreier sørover. En del fugler (trolig ettåringer) oppholder seg i tropene utover sommeren.

Med unntak av lokale kontroller på Røst er bare 3 norske fugler gjenfunnet. Den ene var merket på Sklinna og ble kontrollert i stormsvalerkolonien på Sule Skerry, Orknøyene, mens en fra Flø (MR) også ble kontrollert på Orknøyene (T. Nygård og K. Mork pers. medd.). Den tredje fuglen ble merket på Lista fyr (VA) og kontrollert 2 år på rad på Jomfruland (TE) (Cleve 1991, pers. medd.).

Tycho Anker-Nilssen

Stormsvale *Oceanodroma leucorhoa*

- 1 ● Konstatert hekking
- 0 ● Sannsynlig hekking
- 3 • Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

